

Надвірняк Леся
здобувач 2 курсу спеціальності «Облік і оподаткування»
Мельничук Оксана
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ОПТИМІЗАЦІЯ РЕНТНОЇ ПЛАТИ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Фінансово-економічна криза внесла негативні корективи в розвиток економіки нашої країни. Антикризові заходи вимагають державних витрат, джерелом яких служать переважно податки [1]. Тому від ефективності податкової політики, що спрямована на оптимізацію оподаткування, залежить результат діяльності кожного підприємства.

Критерієм вибору того чи іншого варіанта податкової політики є величина податкових платежів. У рамках цієї суми платежів оцінюється ефективність діяльності організації за допомогою показників, що характеризують її фінансове становище – рентабельність, фондівіддача, оборотність, ліквідність [2].

При оптимізації оподаткування підприємства вихідною точкою слід вважати формування інформаційної податкової бази. Інформація має істотне значення для забезпечення функціонування ефективної системи податкової політики, яка включає внутрішні і зовнішні джерела.

Існуючі в підприємства системи обліку містять необхідну інформацію для управління податками, потрібно тільки правильно її використовувати. Завдання податкового аналізу полягає в об'єднанні наявної інформації в систему знань щодо її використання. Податковий аналіз, виступаючи споживачем інформаційних даних, повинен виявити переваги і недоліки діючої системи інформації, сприяти її застосуванню для досягнення цілей організації, дозволяючи при цьому досягати цілей кожної з існуючих в підприємства систем обліку [2].

У системі управління оподаткуванням на мікрорівні податковий аналіз тісно пов'язаний з іншими функціональними явищами. Він є сполучною ланкою між обліком і прийняттям управлінських рішень. Для оцінки оптимізації податкового навантаження на підприємство нами виокремлено для аналізу рентні платежі, які є вагомими у формуванні місцевого бюджету та займають чільне місце серед податків, які сплачує комунальне підприємство «Міськтепловоденергія».

Проведений аналіз стану розрахунків комунального підприємства з бюджетом та позабюджетними фондами дозволив визначити місце рентних платежів у податковому навантаженні на підприємство.

За період дослідження підприємство сплатило до бюджету та до Пенсійного фонду України 84,3 млн. грн., в тому числі за роками: в 2015 році –

27,4 млн. грн., в 2016 році – 27,1 млн. грн., та в 2017 році – 29,8 млн. грн.

Таблиця 1

**Аналіз динаміки податкових платежів, сплачених до бюджету
КП «Міськтепловоденергія», грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення «+»;«-»		
	2015	2016	2017	2016- 2015	2017- 2016	2017- 2015
Податок з доходів фізичних осіб	5 375 349	7 751 229	9 153 972	2 375 880	1 402 743	3 778 623
Податок на додану вартість	1 934 464	5 413 273	4 485 300	3478809	-927973	2550836
Податок на прибуток підприємств	2 845 470	-	-	-2845470	-	-2845470
Військовий збір	525 312	675 180	764 882	149868	89702	239570
Акцизний податок	58 500	59 442	96 428	942	36986	37928
Екологічний податок	1 098 434	1 380 276	1 858 637	281842	478361	760203
Рентна плата всього: в тому числі:	1 362 930	1 544 677	1 905 991	181747	361314	543061
рентна плата за надра	902 957	953 922	1 254 472	50965	300550	351515
рентна за спеціальне використання водних ресурсів	459 605	590 239	650 152	130634	59913	190547
рентна плата за використання радіочастотного ресурсу	368	516	1 367	148	851	999
Плата за землю	414303	760 647	1 027 258	346344	266611	612955
Всього платежів до бюджету	13 614 762	17 584 724	19 292 468	3969962	1707744	5677706
Єдиний соціальний внесок	13 778 347	9 484 876	10 521 572	-4293471	1036696	-3256775
Всього податків і зборів	27 393 109	27 069 600	29 814 040	-323509	2744440	2420931

Рентна плата є основним джерелом у формуванні доходів бюджету міста та району, адже підприємство перерахувало: в 2015 році – 1,4 млн. грн.; в 2016 році 1,5 млн. грн., та в 2017 році – 1,9 млн. грн.. Основними факторами, що впливають на надходження від рентної плати є зростання ставок рентних платежів та обсягів видобутої і спожитої сировини.

В структурі рентної плати найбільшу питому вагу складає рентна плата за видобування води з артезіанських свердловин: від 31,5 до 66,3% продовж періоду дослідження. Натомість надходження від плати за використання радіочастотного ресурсу є мізерними, адже в 2015 році підприємство сплатило 368 грн., а в 2017 році 1367 грн.

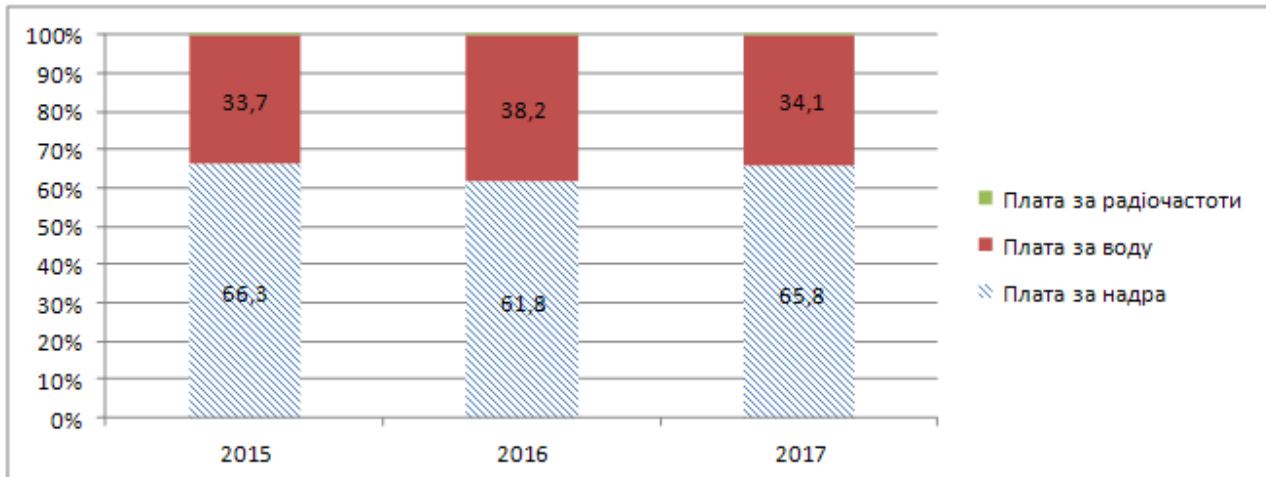

Рис. 1. Динаміка структури рентних платежів у складі рентної плати (%) за 2015 – 2017 рр.

Джерело: складено автором на підставі аналітичних даних підприємства.

Податкова звітність щодо рентної плати за використання радіочастотного ресурсу подається щомісячно, то є очевидним, що витрати на її адміністрування є досить високими по відношенню до надходжень від сплати.

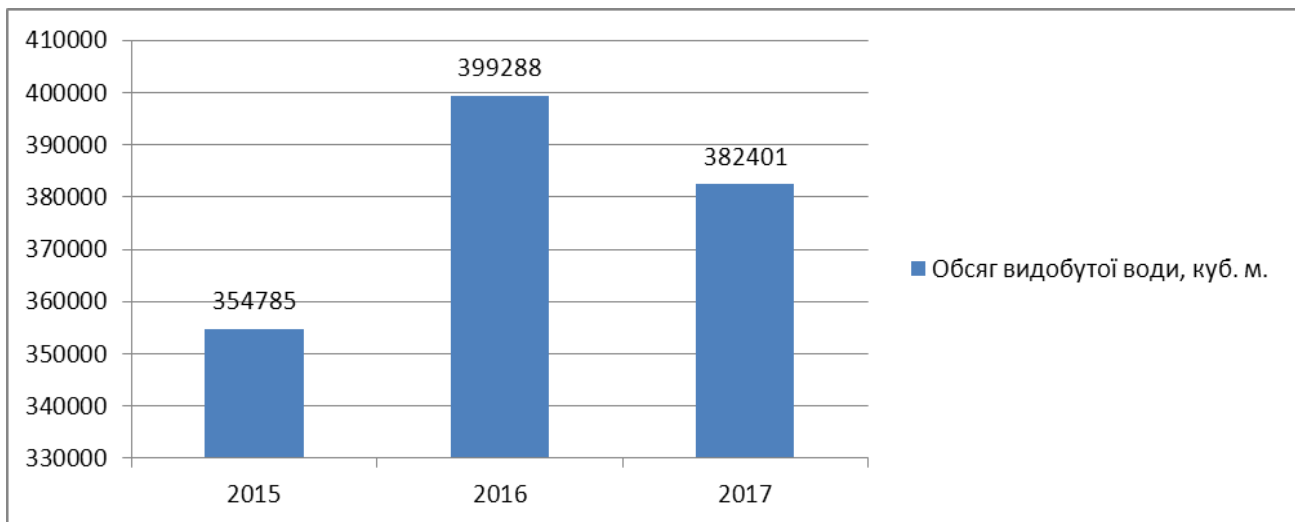

Рис. 2 Динаміка обсягу видобутої води з артезіанських свердловин за 2015– 2017 рр.

Джерело: складено автором на підставі Декларації з рентної плати.

Порівнюючи динаміку сплати рентних платежів, варто зазначити, що темп приросту сплати рентної плати за надра в 2016 році був на рівні 6%, а в 2017 році на рівні 32 % проти показника минулого року. На рівень показника, як видно з рис. 2, не впливав обсяг видобутої води з артезіанських свердловин, адже його динаміка була оберненою по відношенню до суми сплаченої рентної плати в частині плати за надра.

Натомість, крім обсягу видобутої води, при розрахунку податкового зобов'язання використовують розрахункову вартість витрат, понесених на

видобуток 1 куб. м. води. Як видно з рис. 3, в 2017 році при скороченні обсягів видобутої води її вартісний показник суттєво зріс.

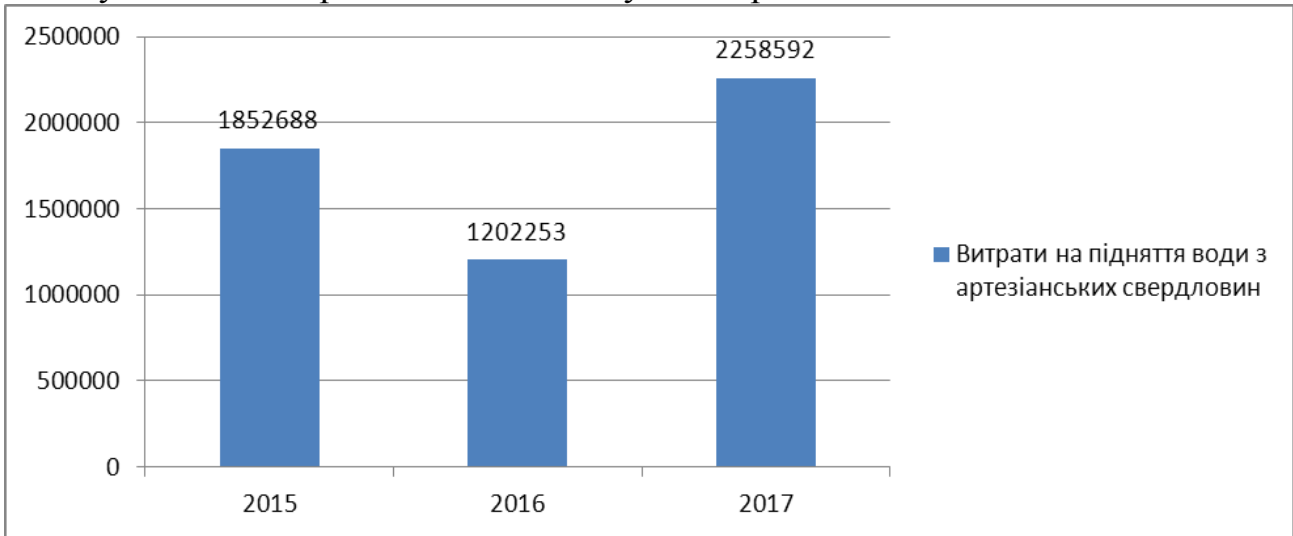

Рис. 3 Динаміка витрат на видобуток води з артезіанських свердловин за 2015–2017 рр.

Джерело: складено автором на підставі Декларації з рентної плати.

Отже, зростання собівартості послуг видобутку води з артезіанських свердловин мало суттєвий вплив на значення показника. Тому з метою оптимізації рентної плати в частині видобування корисних копалин необхідно скоротити в першу чергу витрати на їх видобуток.

Рентна плата за спеціальне використання водних ресурсів також зростала. Для оцінки впливу факторів скористаємось інформацією, що представлена на рис. 4.

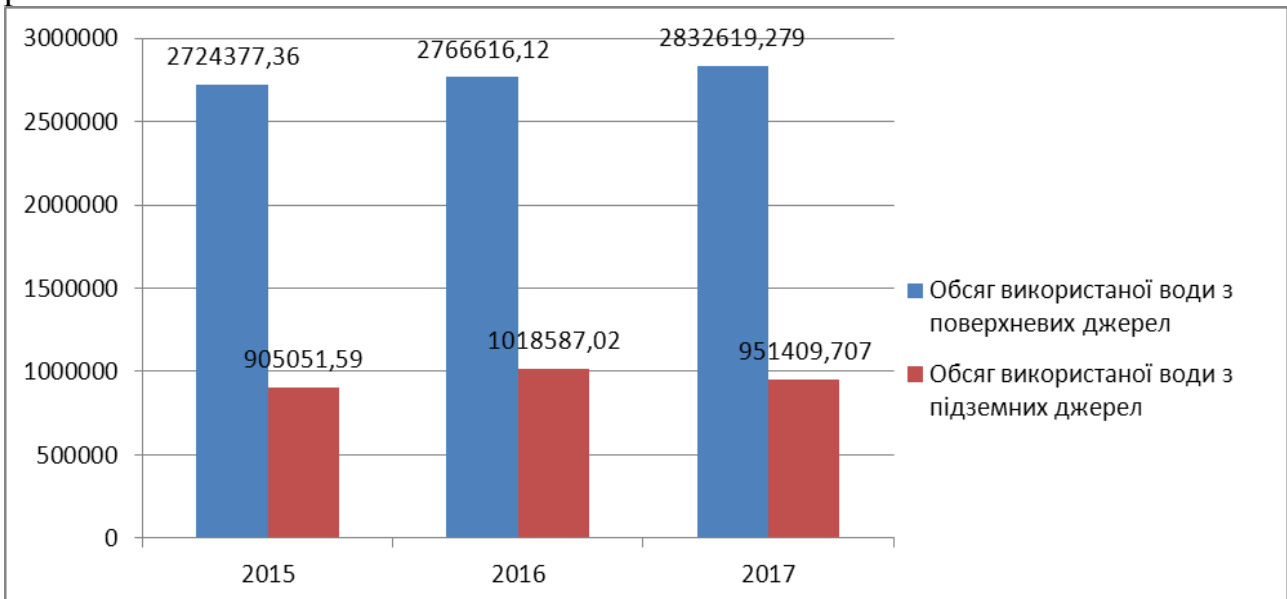

Рис.4. Динаміка обсягу використаної води з поверхневих та підземних джерел за 2015–2017 рр.

Джерело: складено автором на підставі Декларації з рентної плати.

За даними рис. 4 видно, що темп приросту обсягів використаної води з поверхневих джерел в 2017 році складав 1,6% проти показника 2015 року та 2,4% проти показника минулого року. Якщо зважити, що темп приросту податкових зобов'язань складав 28,4% та 10,2% відповідно, то очевидно, що лише за рахунок зростання ставок податку збільшилися надходження до місцевого бюджету.

Отже, при оптимізації податкових платежів в частині рентної плати необхідно мінімізувати: собівартість видобутої сировини з артезіанських свердловин та втрати водних ресурсів при доставці води до споживача.

Список використаних джерел

1. Букач Е.В. Грамотная налоговая политика – стимул и поддержка для бизнеса. Налоговый вестник. 2010. № 1. С. 9-13.
2. Девликамова Г. Налоговый анализ как составная часть анализа хозяйственной деятельности предприятия. Финансы. 2001. № 6 С. 24–32.

